

Letokruhy paměti

Stromy – dlouhověkost

Zásady artefietické tvorby – každý tvoří podle své fantazie a tak, jak umí. Tvorba se nehodnotí jako dobrá nebo špatná, lepší nebo horší.

CÍLOVÁ SKUPINA	MŠ, 4–6 let
TÉMA	Stromy – dlouhověkost
TECHNIKA	Přenosný land art – přírodní mozaika na rozložitelném podkladu
CO POTŘEBUJETE	• Velké kruhy vyříznuté z obyčejného kartonu (bez plastových pásek a potisku) • Přírodní škrobové lepidlo a širší štětce – recept najdete na konci • Nasbírané přírodniny: listy, kůra, šišky, mech, větvičky, semínka, stvolý • Řez kulatinou (plátek kmene) nebo obrázek letokruhů na ukázkou

Jak na to

1 Společný sběr materiálu – venku, předchozí den nebo ráno

Při pobytu venku děti nasbírají přírodniny v okolí vaší školky nebo na zahradě. Povídejte si o tom, z jakých stromů pocházejí a jaké mají vlastnosti – drsné, jemné, vonavé, suché.

Pravidlo šetrnosti. Připomeňte dětem základní pravidlo: *Sbíráme jen to, co už leží na zemi.* Živé rostliny netrháme.

Pokud by pro vás byl problém sběr zrealizovat, ozvěte se.

2 Motivace a příběh letokruhů – asi 10 minut ve třídě

Ukažte dětem v kruhu řez kulatinou – plátek kmene, na kterém jsou letokruhy vidět. Pak jim přečtete *Příběh o spícím obrovi a jeho tajném deníku* – najdete ho na další straně.

Rozhovor: „Kolik je vám let? Pět? Tak to by váš strom měl pět kruhů. Kolik let má myslíte ten nejstarší strom v lese?“

3 Tvořivá fáze – tvorba letokruhu – asi 30 minut ve třídě

Děti mohou pracovat samostatně nebo ve dvojicích. Každé dítě nebo dvojice dostane kartonový kruh.

Práce s lepidlem. Děti potírají karton přírodním škrobovým lepidlem.

Stavba letokruhů. Začínají ve středu – malé semínko nebo kamínek je „narození stromu“ – a postupně vytvářejí soustředné kruhy směrem k okraji.

Pravidlo vrstvení. Jedna řada šišek, další ze žlutých listů, další z kousků kůry. Každý kruh představuje jeden rok v životě stromu. Každý tvoří podle sebe.

Po dokončení necháme díla zaschnout.

4 Reflexe a vyprávění nad dílem – asi 10 minut ve třídě

Sedněte si v kruhu nad vytvořenými letokruhy.

„Který kruh ve tvém letokruhu znázorňuje veselý rok a který ten studený?“

Připravte děti na to, že jejich výtvary ponese do lesní knihovny. Vysvětlete si s nimi, že příroda si náš dar postupně vezme – karton i škrobové lepidlo se v dešti a v půdě bezpečně rozloží a nakrmí zemi pod stromem.

KAM DÍLKO PATŘÍ

Každé zastavení na stezce poznáte podle **keramické cedulky** s názvem tématu. Vaše dílko patří k té, na které stojí **Stromy**.

Nejhezčí je, když ho tam děti při procházce přidají samy. Dílko položte nebo přivažte provázkem tak, aby drželo i ve větru. Do živého stromu se přitom nevrta a neřeže – všechno se jen přiváže nebo postaví.

Pokud se vám na stezku nedaří dojít, ozvěte se nám. Dílko od vás převezmeme a nainstalujeme ho při nejbližší společné akci.

JEŠTĚ DVĚ VĚCI

Pokud některé děti budou chtít raději kreslit na papír než tvořit z přírodnin, klidně mohou. Obrázky vyfotíme a zveřejníme v galerii pod QR kódem.

Nabídka dílny od nás stále platí – pokud byste s tvořením chtěli pomoci, stačí se ozvat a najdeme termín.

Příběh o spícím obrovi a jeho tajném deníku

Když se podíváte nahoru do korun stromů, zdá se, že tam jen tak stojí a tiše koukají do mraků. Ale napadlo vás někdy, že stromy jsou vlastně živí obři, kteří nikdy nespí tak úplně jako my? Stojí na jednom místě desítky, stovky a někdy i tisíce let. A protože nemají deníčky, do kterých by si psali pastelkami, schovávají si své vzpomínky přímo do svého těla.

Dnes si povíme příběh jednoho takového stromu. Jmenoval se Dub a rostl na velkém kopci nad lesem.

Když byl Dub ještě docela maličký, nebyl o nic větší než váš malíček. Byl to jen malý zelený klíček, který se jednoho jara provrtal ze žaludu skrz měkkou hlínu ven na světlo. Všechno pro něj bylo nové a obrovské. Mravenci vypadali jako velké potvory a kapka rosy byla jako velké zrcadlo. Když přišel podzim, jeho první malý kmen se zpevnil a kolem středu se mu vytvořil **první, nejmenší letokruh**. Byl to kruh o tom, jaké bylo poprvé uvidět slunce.

Roky utíkaly a Dub rostl. Každé jaro se napil vody, vytáhl ze země sílu a pod kůrou mu narostl nový, čerstvý kruh.

Jeden rok byl ale zvláštní. Léto bylo tak horké a suché, že z nebe neskápla ani jediná kapka vody. Tráva pod Dubem žloutla a lesní zvířátka chodila smutně. Dub musel šetřit každou kapkou síly. Když ten rok skončil, narostl mu pod kůrou **stisknutý, velmi tenký letokruh**. Byla to vzpomínka na rok velkého sucha. Kdybyste si ten kruh prohlédli, řekl by vám: „*To byl těžký rok, ale zvládli jsme to a nevzdali se.*“

O pár let později přišlo jiné léto. Byla to doba, kdy od rána do večera jemně pršelo, sluníčko hrálo tak akorát a v koruně Dubu si postavila hnízdo rodinka sýkorek. Dub měl dostatek jídla i vody, rozšiřoval své větve do všech stran a cítil se plný síly. Ten rok byl jeho kousek kmene tak spokojený, že vytvořil **široký, světlý a zdravý letokruh**. Kruh, který vyprávěl o radosti, zpěvu ptáků a dobré vodě.

A tak to šlo rok za rokem.

Dub si do svých kruhů schoval rok, kdy kolem něj prošel medvěd a otřel si o jeho kůru kožich. Schoval si tam rok, kdy přišla strašlivá vichřice a zlomila mu jednu velkou větev – ten letokruh měl v sobě malou jizvu, která se ale časem zahojila. Schoval si tam i rok, kdy pod ním poprvé odpočívaly děti ze školky a stavěly mu u kořenů domečky pro skřítky.

Každý kus dřeva uvnitř stromu je jako stránka v knize. Když je strom hodně starý a vy se podíváte na jeho pařez, nevidíte jen obyčejné dřevo. Vidíte celý jeho život. Vidíte, kolik narozenin už slavil, kolik zim zažil a kolikrát se radoval z jarního sluníčka.

Až dnes budete tvořit své vlastní letokruhy, myslete na to, že do nich můžete schovat své vlastní příběhy. Jeden kruh může být o tom, jak jste se dnes ráno usmáli, jiný o tom, jak vám byla venku zima na prsty, a další o tom, jakou máte radost, že jste v lese se svými kamarády.

TIP PRO VYPRÁVĚNÍ VE TŘÍDĚ

Při vyprávění pasáže o tenkém a širokém letokruhu ukažte dětem rukama rozdíl – u tenkého letokruhu stiskněte prsty těsně k sobě a ztište hlas, u širokého letokruhu ruce rozepněte a usmějte se. Děti se tak na příběh lépe napojí před samotnou výtvarnou prací.

ŠKROBOVÉ LEPIDLO A KARTON

Rychlý recept. Smíchejte 2 lžíce kukuřičného škrobu se 4 lžícemi studené vody, zalijte asi 200 ml vroucí vody a míchejte do zhoustnutí. Příprava zabere tři minuty.

Po zaschnutí drží lehký materiál – listy, mech, drobné proutky, kůru – spolehlivě i při manipulaci a přenosu v dětských rukách.

Karton nebo plát lepenky bez plastových pásek, laminace, spon a potisku. Škrob i karton se v dešti a půdě bezpečně rozloží.